

УДК: 316.77:378

*Демчина Л. І., канд. наук із соц. ком., доцент,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ*

СОЦІАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК СФЕРА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Структурно-соціальна комунікація складається з трьох основних підсистем: атрибутивної, функціональної та супровідної. Атрибутивна підсистема включає системний зв'язок «автор – документ – посередник – споживач». Функціональна підсистема охоплює «життєвий цикл документа». Супровідна підсистема, що має допоміжну роль, включає сукупність книговидавничих, книготорговельних, бібліотечно-бібліографічних, архівних, музейних та інших засобів діяльності. Загальні та специфічні аспекти структурної побудови соціальної комунікації мають стати предметом вивчення студентів ЗВО України бібліотечно-інформаційного профілю.

Ключові слова: соціальна комунікація, документально-інформаційна сфера, соціальні інститути.

Вступ. Сучасне суспільство, що є складною організованою системою, характеризується певними типами соціальних взаємодій, які важливо закріпити, узгоджуючи їх і забезпечуючи їх доцільність та відповідність певним правилам, обов'язковим для соціальних спільнот, організацій та груп. Цієї мети досягають соціальні інститути, які дають змогу створити міцну та стійку систему відносин між людьми у складному суспільному середовищі, формуючи соціальний порядок. Це необхідно для задоволення об'єктивних потреб у безпеці, збереженні умов матеріального життя, соціальних благ і культурних цінностей.

Виклад основного матеріалу. Науковці стверджують, що соціальна комунікація є базовим фактором для досягнення основної мети у системі технологізації соціальних процесів, їх управління й координації; вона становить передумову наукового прогресу та основу динамічного розвитку суспільних відносин. Соціальна комунікація – це процес, завдяки якому ідея передається від комуніканта до комуніканта з метою зміни поведінки, соціальних знань і соціальних установок останнього [1].

Активний розвиток суспільно-комунікативних технологій зумовив вивчення соціальної комунікації як предмета в підготовці майбутніх журналістів, фахівців зі зв'язків з громадськістю та документально-інформаційної сфери у закладах вищої освіти [2].

Соціальну взаємодію в документально-інформаційній сфері, яка є підсистемою соціальних комунікацій, забезпечують традиційні структури документально-інформаційних комунікацій, утворюючи єдиний інформаційно-комунікаційний простір сучасності. Систему документально-інформаційних комунікацій складають, забезпечуючи її розвиток і функціонування, соціальні інститути –

бібліотеки, ЗМІ, редакції, видавництва, типографії, книгарні, книжкові палати, бібліографічні, інформаційні центри, музеї, архіви тощо.

У широкому соціально-комунікаційному вимірі створення, усупільнення, розповсюдження, опрацювання, зберігання, використання документів у соціумі забезпечують ефективне функціонування соціальної комунікації загалом та документальної комунікації як однієї з основних її підсистем зокрема. Водночас якісний рівень соціальної комунікації та її основних підсистем значною мірою залежить від професіоналів-посередників книговидавців, книгорозповсюджувачів, бібліотекарів, бібліографів, інформаційних працівників, журналістів, архівістів, музеєзнавців тощо, завдяки яким комунікації загалом та в документальній комунікації як одній з основних її підсистем набуває чинності системний зв'язок «автор – документ – посередник – користувач». Практично кожен з елементів системи документальної комунікації опосередковується діяльністю спеціально підготовлених професіоналів.

Усе зазначене вище свідчить, що документальна комунікація представлена в єдності її атрибутивної, функціональної і супровідної підсистем. В атрибутивній підсистемі ДК належне місце, на наш погляд, має посісти суттєвий елемент, як професіонал-посередник. У цьому разі атрибутивна підсистема ДК набуває такої елементної структури: «автор – документ – посередник – споживач». Ефективне функціонування системи документальної комунікації суспільства забезпечується насамперед узгодженою діяльністю посередників-професіоналів із документостворення, документорозповсюдження, документоопрацювання, документозберігання та документовикористання, що, по суті, відповідає основним компетенціям професійної підтримки «життєвого циклу документа», успішне здійснення якого неможливе без належних супровідних засобів – діяльнісних, фінансових і матеріально-технічних.

Функціональна підсистема спрямована на досягнення спільної професійної місії – повне й оперативне задоволення інформаційних потреб користувачів за допомогою первинних і вторинних документів різного змісту, типів і видів. У загальному соціально-комунікативному сенсі функціональна підсистема документальної комунікації – це, на наш погляд, професійне забезпечення «життєвого циклу документа», яке здійснюється через процеси документостворення, документорозповсюдження, документовідбору, документоопрацювання, документозберігання та документовикористання працівниками редакцій, видавництв, книжкових магазинів, книжкових палат, бібліотечно-бібліографічних, інформаційних, музейних, архівних установ тощо.

Супровідна підсистема свідчить, що якісне функціонування документальної комунікації загалом та її основних складників значною мірою залежить від

професійного і фахового вміння посередників ефективно застосовувати загальні і специфічні засоби та методи діяльності, базуючись на відповідних фінансових і матеріально-технічних ресурсах.

Із розвитком цифрових технологій соціальна комунікація зазнає значних змін. Виклики включають необхідність у безперервному оновленні знань, адаптації до нових стандартів і технологій, а також забезпечення кібербезпеки. Однак ці зміни також відкривають нові можливості для автоматизації процесів та підвищення ефективності роботи з документами.

Висновки. Соціальна комунікація є важливою сферою професійної освіти, оскільки вона охоплює процеси створення, управління, збереження та передачі документів у різних організаціях. Вона є ключовим елементом для ефективної роботи установ, забезпечуючи організацію, збереження інформації та її доступність. Соціальна комунікація як сфера професійної освіти є динамічною і важливою галуззю, яка забезпечує ефективне управління інформаційними ресурсами організацій та сприяє їх успішному функціонуванню, є самостійним напрямом соціальних наук, спрямованих на задоволення соціокультурних потреб суспільства, поширення управлінської, інформаційної і політичної культур та медіаграмотності.

Список використаних джерел

1. Житницька А. А. Соціальна комунікація як предметна сфера підготовки майбутнього журналіста. URL: http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/74/part_2/36.pdf (дата звернення: 24.05.2024).

2. Орлик С., Стежко З. Зв'язки з громадськістю як сфера професійної діяльності в Україні. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2021. № 11. С. 348–367. DOI: 10.31470/2518-7600-2021-11-348-367 (дата звернення: 25.05.2024).

